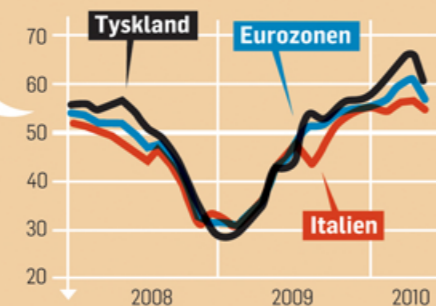

Optur med faldgruber

Producenterne har fået mere tillid ...

Markit PMI-indeks (over 50 = voksende)

Kilde: Thomson Reuters Datastream, Den Europæiske Centralbank

... bl.a. på grund af en mere konkurrence-dygtig valuta ...

Euro over for dollar (Dollar per euro)

... men erhvervslivet har stadig svært ved at få kredit

Resultat af lånesøgning

Sept. 2009, pct. af adspurgte Store virksomheder i EU
Små/mellemstore virksomheder i EU

Lånetilbuddet afvist på grund af for høje omkostninger

ANALYSE RICHARD MILNE FINANCIAL TIMES

Europæisk industri, hvad nu?

Europa slås med elendige offentlige finanser, mens mange private firmaer har gyldne tider på de nye markeder.

Pietro Carnaghis fabrik i det nordlige Italien er i øjeblikket noget af det bedste, Europas industri har at byde på. I en stor, ny samlehal bliver maskiner på mere end 11 meters højde bygget op og dernæst udskibet til Kina og Brasilien.

Firmaet er verdens førende inden for fremstilling af gigantiske specialmaskiner, som bliver brugt til at fræse hulrum i gasturbiner og jetmotorer. Firmaets knowhow gør det i stand til at fremstille maskiner, der kan fræse i meget store dimensioner med en tolerance på mindre end 10 mikron (1 mikron = en milliontedel meter).

Carnaghis firma sidder på 60 procent af verdensmarkedet, så der er rigeligt at lave. »Vi sætter ny rekord i år«, siger direktør Flavio Radice. Omsætningen kommer efter alt at dømme op på 750 millioner kroner mod sidste års 610 millioner kroner. »Enhver, der vil bygge en turbine, som er hjørnestenen i et kraftværk, er nødt til at købe den slags maskiner, så de henvender sig til os«.

Europas industri er generelt ved at komme stærkt igen efter den dybe recession, og midt i det store postyr og bekymring omkring Europas høje gæld og svage offentlige finanser har man været tilbøjelig til at overse potentialet på fabriksgulvet.

Faktisk har styrken i det industrielle comeback overrasket både firmaer og økonomer. I april steg produktiviteten i den europæiske fremstillingsindustri således mere, end den har gjort de sidste ti år.

Slanger i paradiset

Men der er slanger i paradiset, for den øgede afhængighed af lande som Kina og Indien samt gældsproblemerne i eurozonen giver anledning til en akut bekymring for, at industriens genrejning kan løbe ud i sandet.

»Realøkonomien er ved at rette sig, og det sker hurtigere end ventet. Men jeg kan være belyst for, at hvis regeringerne i eurozonen ikke reagerer hurtigt nok, så vil ellers in-

vesteringslystne firmaer forholde sig afventende«, siger Marco Tronchetti Provera, der er topchef i det italienske dækfirma Pirelli.

En kort køretur fra Pietro Carnaghis fabrik ved Milanos Malpensa-lufthavn ligger Tacchi, en af verdens største producenter af fræseværktøjer til fremstilling af turbineakser og maskiner til olieindustrien. Her kan direktør Giacomo Tacchi se frem til en stigning i omsætningen i år på helt op til 20 procent, fordi firmaer som General Electric i USA og store koncerner i Indien aftager hans maskiner til priser, der ligger mellem 3,3 og 37 millioner kroner.

Grækenlands gældskrise bekymrer ham ikke, for som han siger: »Vi er på et eksportmarked, hvor vi handler med lande som Kina og Indien, og derfor bliver vi ikke ramt særlig meget af det. Det europæiske og det amerikanske marked kan selvfølgelig blive påvirket negativt, men de fleste af vores kunder i Europa og USA eksporterer deres produkter videre til Kina eller Brasilien«.

Denne selvsikkerhed afspejler sig i aktuelle statistikker, der viser en europæisk industri i fremgang, om end der stadig er bekymring at spore, når det gælder faktorer som brugertilid og markedet for tjenesteydelser.

Den seneste fremgang i industrien har især været markant i Tyskland, der trækker læsset, når det gælder eksport fra eurozonen, og lige nu høster man fordelene ved en faldende euro. De seneste tal fra maj, da stigningen klingede af, viser dog, at der er en kluft mellem optimismen på direktørgangene og en mere opskræmt gruppe af indkøbschefer.

Den Europa-ansvarlige cheføkonom i Capital Economics, Jonathan Loynes, siger, at fremgangen i industrien tilsyneladende ikke forplanter sig til andre dele af økonomien. »Hvis økonomien virkelig skal komme til hæfterne igen, er vi nødt til at se fremgangen i industrien slå igennem på arbejdsmarkedet og i forbrugertiliden«, siger han.

Mange af Europas største firmaer oplever

overraskende store profitmarginers set i lyset af, at recessionen kun lige er overstået. Analytiker i investeringsbanken Morgan Stanley, Ben Uglow, henviser til den aktuelle profitmargin hos Siemens på omkring 12 procent, hvilket er mere end dobbelt så højt som under det seneste højdepunkt i 2006. Og hos hollandske Philips ligger profitmarginen på rekordhøje 12,3 procent.

Men til trods for alt dette er Europas gældsproblemer stadig den store ubekendte. Uglow siger, at mange industrielle investorer mener, at der kan komme endnu en recession oven på den netop overståede. Mange topchefer var fulde af fortrøstning langt ind i sommeren 2008, kort før Lehman Brothers kollapsede, siger Uglow og tilføjer: »Erfaringen viser, at man langtfra altid skal tage udtalelser fra virksomhedernes ledelse for gode varer, og nogle af deres kommentarer lige nu minder mig om situationen i maj 2008«.

En seniorøkonom ved en af de amerikanske banker, der holder et vågent øje med industrien, siger, at virksomhedernes daglige ledelse følger situationen »med forundring« og spørger sig selv, om det er nu, at kaosset i markederne endnu en gang slår igennem i hele økonomien. »De spørger sig selv: »Kommer der en ny Lehman?«.

Han mener dog ikke, at det er sandsynligt, at der vil komme en ny recession i industrien. »Både produktionsapparatet, varelagrene og nyinvesteringerne af blevet skåret så

hårdt til, at der næsten ikke er mere at gøre«. Men til trods for den seneste fremgang er mange fabrikker langtfra oppe på fuld kapacitetsudnyttelse og ligger under niveauet fra før krisen.

Günstig dollarkurs

Håbet for mange af de gældstungede virksomheder er euroens fald over for dollaren fra højdepunktet på 1,6 dollar for en euro til det nuværende niveau på 1,22 dollar for en euro. Omkring halvdelen af handlen i EU finder sted med lande uden for eurozonen. Men ikke engang en svag euro er nogen frelsende engel. Ifølge økonomer vil mange firmaer ikke opleve nogen større forandring før i anden halvdel af 2010.

Koncerner som Airbus, Daimler og BMW vil stadig få økonomiske saltvandsindsprøjtninger på flere milliarder kroner. I andre virksomheder som f.eks. Tacchi er effekten af støtten mere begrænset.

»Det har hjulpet os lidt. I USA er der nogle kunder, der vil finde os mere interessante at handle med, men alle vores konkurrenter er europæiske ligesom os«, siger han.

Hos Pietro Carnaghi er direktør Flavio Radice enig i, at det trækker i den rigtige retning, men han tilføjer: »Vores hidtil bedste år i USA var sidste år, da euroen lå på omkring kurs 1,5«. Hos Morgan Stanley er Ben Uglow enig og påpeger, at der er nogle generelle

problemer på de finansielle markeder. »Den aktuelle usikkerhed betyder, at når firmaer i infrastruktur-branchen senere i år skal lægge budget for 2011, så vil de ikke med sindsro kunne gå ud og investere millioner«.

Hos Mercedes Benz frygter den administrerende direktør, Dieter Zetsche, at en stadig svagere euro måske er et fingerpeg om en stadig svagere europæisk økonomi.

Det er også usikkert, hvor stærke Europas små virksomheder egentlig er. Disse virksomheder udgør en større del af den samlede økonomi end i USA eller Asien, og de er hårdt ramt af indskrænkede lånemuligheder.

Tusindvis af dem forventes at gå konkurs. Topchef i den europæiske storbank Unicredit, Alessandro Profumo, siger: »De store industrikoncerner er ret fleksible, men der er mange små virksomheder, der har det rigtig svært«.

Problemet er også mærkbart i Tyskland, hvor tysk industri har sluttet sig til koret af italienske firmaer, der advarer om faren for en ny kredittdør, hvis myndighederne igen skærper kapitalkravet til bankerne.

I denne situation sætter mange firmaer deres lid til den svimlende vækst i de nye økonomier. Den store franske ingeniørkoncern Schneider havde en stigning i omsætningen i Asien på 23 procent i første kvartal, hvilket

næsten opvejede faldet i resten af verden. Og europæiske koncerner som f.eks. Philips og Renault vil hente halvdelen af deres omsætning i de nye økonomier inden for en periode på fem år.

Men de gode tider på de nye markeder skaber frygt for industriens fremtid i eurozonen. Den europæiske chef for det indiske it-firma Infosys, B.G. Srinivas, taler for mange af Europas erhvervsledere, når han siger: »Min bekymring går på selve Europa, ikke på den europæiske industri. Størstedelen af de europæiske firmaers investeringer kommer til at blive placeret uden for Europa, og det er et stort problem for kontinentet. Det store skred kommer, når innovationen også forlader Europa. Det vil komme til at gøre ondt«.

Problemet er, at når størstedelen af væksten ligger uden for Europa, så bliver investeringerne også lagt uden for Europa. Topchefen i Siemens, Peter Löscher, taler om at styrke den »globale konkurrenceevne«, og de fleste af Siemens' nye produktionsenheder bliver da også placeret i de nye markeder. Han mener, at Europas fremtid i stedet ligger på områder som ren teknologi med regeringskroner i ryggen samt tjenesteydelser til industrien. Sidstnævnte betyder opga-

ver såsom vedligeholdelse og support, så kunderne ikke blot får et produkt, men også en garanti for, at det virker i en bestemt periode eller med en bestemt effektivitetsrate.

»Hvad er det egentlig, man tilbyder sine kernekunder? Er det en vindmølle eller dens effektivitet over en periode? Her ligger der en stor forskel mellem producenterne, og her kan europæiske virksomheder virkelig have en fordel over for konkurrenterne internt på de nye markeder«.

Det er ikke kun de allerstørste firmaer, der etablerer sig uden for Europa. Pietro Carnaghi, der har 216 ansatte, overvejer at bygge fa-

brikker i Kina og USA som led i det næste skridt i firmaets udvikling.

»Vi fastholder teknologien her og vil måske bygge det færdige produkt andre steder«, siger Radice, men overvejer dog samtidig at udvide den italienske fabrik betragteligt.

Forskning følger produktion

Den altoverskyggende langsigtede bekymring handler dog om udhulingen af Europas industrielle grundlag. Administrerende direktør i den hollandske biotekkoncern, DSM, Feike Sijbesma, siger: »I Europa vil det være ekstremt farligt, hvis vi skifter over til en ren videnskøkonomi. Når man spørger, om vi har brug for forskning og udvikling, er svaret som regel ja. Men når man spørger, om vi har brug for fremstillingsindustri, er svaret som regel nej. Men i de fleste tilfælde er fremstilling ret tæt knyttet til forskning og udvikling. Når fremstillingsindustrien rykker ud, følger forskning og udvikling som regel efter i løbet af kort tid, og så mister man lige pludselig også forskningen og udviklingen«.

Hans eget firma DSM har oplevet det på egen krop. For fem år siden havde det ikke nogen forskning og udvikling i Kina. Nu er der snart 100 ansatte i sving derude. »Og hvorfor? Fordi vi har produktionen i Kina«.

Administrerende direktør i Akzo Nobel, verdens største producent af maling, Hans Wijers, er også urolig for Europas langsigtede økonomiske fremtid og henviser til den aktuelle situation: »Hvis der bliver ved med at være lav vækst, kommer man til at se en afindustrialisering. Og det gælder ikke alene produkter i bunden af værdikæden, men også produkter i den høje ende, og så er det ved at være slut med grundlaget for vores velfærd. Succesrige internationale firmaer har som regel også et stærkt hjemmemarked, og det er helt afgørende for Europa at fastholde dette«.

okon@pol.dk

Oversættelse: Peter Møllerup
Under licens fra Financial Times

